

De oude schietbaan.

Van oefenterrein naar natuurgebied

Zoals zoveel dingen is ook de schietbaan in Scherpenzeel min of meer verdwenen. Niet als een fraai natuurgebied, maar wel als oefenterrein voor de weerbaarheidsvereniging en later de Scherpenzeelse Schietvereniging.

Die weerbaarheidsvereniging wordt in december 1866 opgericht na een oproep van de koning. Geen schietsportvereniging als tegenwoordig, maar geoefende schutters die in geval van nood een bijdrage kunnen leveren aan het afwenden van dreigend gevaar. Ze worden door de overheid voorzien van wapens. Trainen is essentieel onderdeel van de weerbaarheidsvereniging en ook door het dorp paraderen hoort daarbij. Als de dreiging van buitenaf aan het einde van de 19^e eeuw afneemt, verdwijnt de vereniging weer net zo snel als zij is gekomen. Maar niet voor lang. In 1900 wordt eenzelfde oproep tot oprichting van Volksweerbaarheidsverenigingen gedaan. Ook deze keer is dat verzoek in Scherpenzeel niet aan dovemans oren gericht: op 22 mei 1900 ziet de Schietvereniging het levenslicht, twee dagen na eerder genoemde oproep. Van een schietbaan is nog geen sprake. Wel van een schietplaats.

Anton Royaards

De schietoefeningen leveren gevaar op voor boerderijbewoners uit de buurt. Zij beklagen zich bij burgemeester Anton Royaards die uiteindelijk een vergunning aanvraagt om een schietbaan aan te leggen. Hij betaalt de aanleg van de baan uit eigen zak. Het levert de burgemeester later het ere-

voorzitterschap van de schietvereniging op. Nog geen jaar later, in 1901, is de baan klaar en kan er geschoten worden. De baan telt drie poorten met aan het eind een kogelvanger. De poorten liggen respectievelijk op tweehonderd, honderd en vijftig meter van de kogelvanger. De verst gelegen poort op 200 meter is in de beginjaren het punt waar vandaan wordt geschoten, later wordt er nog uitsluitend vanaf 100 meter geschoten. Die poorten moeten afzwaaiende kogels opvangen, de kogelvanger achter de schietschijven doet dat voor de munitie die wel doel treft. Voor die kogelvanger is een kuil van waaruit de schijven verwisseld kunnen worden en kan worden aangewezen waar de schietschijf is geraakt. Er kan staand, geknield en liggend worden geschoten van verschillende afstanden. Dat gebeurt veelvuldig. Niet alleen door de plaatselijke schietvereniging, maar ook door talloze schutters uit de regio.

Wedstrijden

Al vanaf 1902 komen schutters uit Barneveld, Voorthuizen, Putten en Veenendaal naar Scherpenzeel voor onderlinge wedstrijden. Met paard en wagen, op de fiets met het geweer aan de stang of soms zelfs met de auto komen de deelnemers naar ons dorp. Ze verzamelen in alle vroegte bij het gemeentehuis en lopen onder aanvoering van de muziek en begeleid door de plaatselijke jeugd naar de schietbaan die achter Oud Willaer ligt. De muziek zorgt de hele dag voor de vrolijke noot en 's avonds is de prijsuitreiking in een van de lokale horecagelegenheden. De medailles en andere schitterende prijzen reikt burgemeester Royaards natuurlijk zelf uit. De schietvereniging huurt de baan voor het symbolische bedrag van één gulden per jaar. Jaarlijks zijn er Zomerwedstrijden op de buitenbaan waaraan wel 150 schutters deelnemen. De eerste keer vindt de wedstrijd plaats in 1925, de laatste kringwedstrijd is in 1986.

In de geschiedenis van de schietbaan zijn er twee periodes waarin de baan niet is gebruikt. De eerste

is gedurende de Eerste Wereldoorlog. Nederland is neutraal en wil dat graag zo houden. Daarom moeten alle Nederlandse gemeentes de rijksgeweren van de plaatselijke schietverenigingen vorderen. Zo ook in Scherpenzeel. De tweede onderbreking van schietactiviteiten is in 1939 als tijdens de mobilisatie militairen hier ingekwartierd worden. Als in 1940 de Duitse inval volgt, ontkomt de schietbaan niet aan de strijd. Achter de wallen van de schietbaan vindt de 227e Duitse divisie die eerste oorlogsdagen dekking tegen de invallende Nederlands granaten. In de oorlogsjaren gebruikt de bezetter de schietbaan. Later worden er legio patroonhulzen gevonden uit die tijd. De eens zo prachtige schietbaan is vernield, van de schijvenloods en van de waarnemingspost is niets meer over; de geweren zijn geroofd, het verenigingsgebouw ligt in puin. Het vooroorlogse archief is door brand volledig verloren gegaan en het trotse vaandel moedwillig verscheurd.

Het betekent zeker niet het eind van de schietsport en schietbaan in Scherpenzeel. In 1946 begint de schietvereniging met de herstelwerkzaamheden aan de buitenbaan en de wederopbouw van het gebouw. Tot maart 2000 is de schietbaan daarna weer intensief gebruikt. Door nieuwe regels, verordeningen en moderne eisen waaraan de schietbaan niet voldoet, komt er jammer genoeg een eind aan de buiten schietsport. De baan raakt in verval, maar eigenaar Landgoed Scherpenzeel weet met behulp van de Postcode Loterij de baan in 2004 op te knappen. Nu kun je er wandelen en mijmeren over vervlogen tijden.

Juli 2018